

Ontmoetingsplan Gele Rijders Plein

Foto Gelders Archief

Plein van ontmoetingen

Inhoud

Opdracht	3
Samenwerking	3
Omgeving & historie	4
Grootschalige evenementen	4
Kleine evenementen	5
Spelen	5
Stimuleren ontmoeten	6
Kansen in de plint	7
Communicatie	8
Acties	9

Opdracht

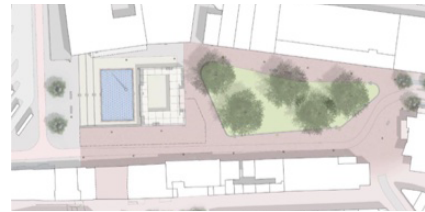
Het Gele Ridders Plein moet een aantrekkelijk plein worden waar je elkaar graag wilt ontmoeten. Een plein waar de hele stad in al haar diversiteit kan samenkomen. Het plein-gevoel moet terugkeren waardoor het plein een prettige plek in de stad is om te verblijven. De aanpak van het plein heeft drie zwaartepunten:

1. Het AKU-monument wordt volledig gerestaureerd. Daarbij 'wordt zoveel mogelijk getracht om te komen tot de kwaliteit van de oorspronkelijke uitvoering'.
2. De huidige fietsenstalling blijft vooralsnog, met dezelfde capaciteit, op dezelfde plek.
3. De raad wil extra ontmoeten op het plein stimuleren.

Over het derde punt gaat dit stuk: 'Gele Ridders Plein – plein van de ontmoetingen'. Ontmoeten betekent dat je lekker moet kunnen verblijven en recreëren. Met een cappuccino of verfrissend drankje. Spelen is belangrijk. Het plein is aangewezen voor grote en kleine evenementen.

De gemeenteraad heeft voor deze stap een heldere en gedetailleerde opdracht meegegeven: Plaats (demontabel) kinderspeelmateriaal dat gedemonteerd kan worden bij evenementen.

- Plaats picknicktafels en schaaktafels.
- Zorg dat de nieuw geplaatste speeltoestellen, picknick- en schaaktafels ruimte laten om in de toekomst de Jansbeek ook hier boven de grond te brengen.
- Maak met omwonenden van en ondernemers op het plein een plan om ontmoeten door het jaar heen en kleinschalige activiteiten te stimuleren.

Samenwerking

Na deze paragraaf werkt het document de opdracht van de gemeenteraad verder uit. Deze uitwerking is een start voor de participatie en zal zeker nog veranderen. Want het is evenzeer in lijn met de wens van de raad dat betrokkenen in en om het plein de details van het plan mee vormgeven. Dat zijn in ieder geval bewoners en ondernemers daar én andere betrokkenen als bewonersorganisaties Arnhem6811, Platform Binnenstad Arnhem (PBA) als vertegenwoordiger van de stakeholders in de binnenstad, het AKU-ensemble, het comité dat zich heeft ingezet voor het behoud van het AKU-monument, de cultuurmakelaar van Rozet en het Sportbedrijf Arnhem. Zij spreken mee over zowel de fysieke invulling van het plein als de organisatorische uitwerking.

We komen in zeven stappen tot een definitief plan:

1. Opstellen concept ontmoetingsplan (dat is dit document).
2. Dialoog met ondernemers over het concept via de gemeente over het concept.
3. Dialoog met omwonenden via Arnhem6811 en het Team Leefomgeving over het concept ontmoetingsplan.
4. Dialoog met andere betrokkenen: PBA, AKU-ensemble, cultuurmakelaar Rozet, Scalabor en Sportbedrijf Arnhem.
5. Aanpassen van dit plan.
6. Centrale presentatie van het project Gele Ridders Plein waarvan het ontmoetingsplan onderdeel uitmaakt.
7. Afronden van het ontmoetingsplan.

Wij zijn benieuwd naar de inbreng van de betrokkenen in het participatieproces. Daardoor zullen inhoud en bewoordingen ongetwijfeld veranderen. In het vervolg eerst de verdere uitwerking van de opdracht van de gemeenteraad als begin voor het participatieproces.

De volgende paragrafen **Omgeving & historie** en **Grootschalige evenementen** schetsen achtergrond en historie van het plein. In de paragrafen **Kleine evenementen** en **Spelen** krijgt de opdracht van de gemeenteraad verdere detaillering. De paragrafen **Nieuwe voorzieningen** en **Ontmoeting stimuleren** beschrijven welke fysieke ingrepen en organisatorische afspraken nodig zijn. De paragraaf **Kansen in de plint** behandelt precies dat wat de titel suggereert. Het document eindigt met de paragrafen **Communicatie** — hoe vertellen we het verhaal over het nieuwe Gele Ridders Plein straks aan iedereen — en **Acties**, die gelezen kan worden als een samenvatting van het document in acties.

Omgeving & historie

Het Gele Ridders Plein maakt deel uit van het Janskwartier dat zijn naam te danken heeft aan Jansplein/Jansplaats/Jansstraat. In het beeldmerk staat de Koepelkerk en laat dat nu net de plek zijn waar de soldaten van de Gele Ridders graag kerkten. Het Korps Rijdende Artillerie was gehuisvest in een kazerne vlakbij en ontving van koning Willem II een schitterend uniform met opvallende gele tressen. Al gauw werden bereden artilleristen daarom de Gele Ridders genoemd. Hun kazerne overleefde de Slag om Arnhem niet en zo ontstond het plein dat de naam van het regiment draagt. Een standbeeld van een Gele Ridder op het plein van kunstenaar Gijs Jacobs van den Hof herinnert aan dat verleden. Door de kaalslag van de oorlog moest nieuw gebouwd worden. Het resultaat is een plein, rijk aan gemeentelijke monumenten, dat landelijk gezien wordt als een monument voor de wederopbouw.

Het Gele Ridders Plein heeft een luwe zijde met veel woningen met groen voor de deur. Een aantal malen per jaar is het een drukte van belang als er, bijvoorbeeld met Koningsdag, een evenement plaatsvindt dat het hele plein in beslag neemt. Aan de westzijde is altijd leven met restaurants, cafés en koffiehuisjes.

Foto: Binnenstad Arnhem

Daartussen ligt het kunstwerk dat is ontworpen door architect Henk Brouwer in opdracht van de Algemene Kunstzijde Unie (AKU). Het bestaat uit een fontein in een blauwgekleurd bassin met een pergola daar achter. In het bassin staat het beeld van kunstenaar Shinkichi Tajiri dat in de volksmond al snel Libelle ging heten.

Het **Herstelplan — Grip op beweging** markeert het Gele Ridders Plein als een kans voor de binnenstad. De gemeente heeft het vorig jaar in ontvangst genomen van het Platform Binnenstad Arnhem, waarin alle stakeholders van de binnenstad verenigd zijn. PBA pleit ervoor om de oostzijde verder in te richten als 'een lekker luw stadsplantsoen' met 'spannend groen, picknicktafels, schaaktafels, schommels en andere sportieve elementen.'

En: 'zorg voor wifi buiten zodat mensen ook onder de bomen kunnen werken'.

Grootschalige evenementen

Het Gele Ridders Plein is een belangrijke locatie in de binnenstad voor grootschalige evenementen. Een aantal voorzieningen is al getroffen: aansluitingen op het riool en waar nodig bescherming voor boomwortels. Wat nog ontbreekt zijn stroom- en wateraansluitingen.

Op het plein mogen evenementen van verschillend karakter plaatsvinden en ze mogen ook meerdaags zijn mits de evenementenkalender en het afwegingskader van de gemeente dat toestaan. De gemeente onderscheidt drie categorieën evenementen, een indeling die door de meeste steden in Nederland wordt gebruikt. Categorie A-evenementen kennen een laag risico en hebben een beperkte impact op omgeving en/of verkeer. Categorie B heeft een gemiddeld risico en een grote impact op de directe omgeving en/of verkeer. In categorie C vallen evenementen die een grote impact op stad hebben en/of regionale gevolgen voor het verkeer. Maximaal twee keer per jaar mag een categorie C-evenement op het Gele Ridders Plein plaatsvinden (Koningsdag en -nacht). Daarnaast zijn maximaal 24 evenementen uit de categorie A en B toegestaan (meer informatie vind je op: www.zoek.officielebekendmakingen.nl). De regel in Arnhem is dat evenementen met geluid op zijn vroegst om 9 uur 's ochtends mogen beginnen. Het geluid moet uiterlijk om 12 uur 's nachts uit en dan mag er evenmin nog geschonken worden. In het algemeen geldt dat omwonenden geen overmatige (geluid)hinder ondervinden van het evenement en van de op- en afbouw.

Kleine evenementen

Om ontmoetingen door het jaar heen te stimuleren hebben we prikkels nodig. Akoestische concertjes, salsa- en tangodemonstraties en buitenspeeldagen bijvoorbeeld, of schaakwedstrijden, tafeltenniscompetities, bootcamps, yoga, tai chi of andere sportieve activiteiten. Bijzondere kleine marktjes lokken ook mensen en hoe mooi zou het zijn als de Gele Ridders hun hoogtijdagen hier vieren met schitterende historische uniformen en briesende paarden. Over het algemeen zullen deze evenementen zeer kleinschalig zijn. Daarvoor is de categorie 0 bedacht. Voor activiteiten die in deze categorie vallen, is geen vergunning nodig. Ze moeten wel 8 werkdagen voor aanvang aangemeld worden bij de gemeente. Prikkels voor ontmoetingen vragen andere voorzieningen op het plein: extra bankjes, een pingpongtafel, enkele schaaktafels, picknicktafels, schommels en speelelementen. De meeste van deze voorzieningen zitten organisatoren van grootschalige evenementen in de weg. Daarom zijn ze demontabel. Dat is noodzakelijk voor de evenementen en natuurlijk de nadrukkelijke opdracht van de raad. Andere elementen, zoals de bankjes, gaan we zo inpassen dat je er ook kan zitten als het druk is.

Foto: Arnhem6811

Spelen

Beeld: Buitenspel in de binnenstad

In 2021 daagde PBA de Arnhemmers uit om te komen met ideeën die de binnenstad verrijken. Teisje Haarman won glorieus. Zij suggereerde om een keten van speelplekken te ontwikkelen. Mede-genomineerde Bas Lucassen maakte op basis van haar idee een plan. Hij schreef voor de gemeente de visie **Buitenspel in de binnenstad**. Hij wil spel en creativiteit de ruimte geven. Het Gele Ridders Plein leent zich daar bij uitstek voor. 'Experimenteer, onderzoek', schrijft hij, 'leer de veelzijdigheid van de plek en z'n huidige omgeving kennen.

Speel met de geschiedenis, haar kwaliteiten'. De pergola is een mooie plek om kleine kinderen tot zes jaar lekker te laten ontdekken en spelen. Met losse spullen die na gebruik weer opgeborgen worden. Op het grasveld passen demontabele elementen voor oudere kinderen. Bijvoorbeeld kleine carroussels die voor kinderen een speeltoestel zijn en voor ouderen een zitplaats. Lucassen suggereert ook slinger touwen en schommels in de bomen.

Ooit stond op het plein een tankstationnetje. Zou dat terug kunnen keren als kiosk, onderdak voor een gastheer of -vrouw op het plein? Het zou een goede plek kunnen zijn om de losse speelelementen op te bergen en uit te geven. Voorlopig is dit niet aan de orde omdat de fietsstalling blijft. Het ligt voor de hand om de samenwerking met Scalabor te zoeken en de uitgifte van speelmaterialen bij de beheerders van de fietsenstalling onder te brengen. Via [deze link](#) is de visie te vinden.

Nieuwe voorzieningen

De aanpassingen die nodig zijn op het Gele Ridders Plein zijn hierboven tussen de regels al gepasseerd. Hier nog eens op een rij:

1. Aanleggen van elektriciteit en water voor evenementen op het plein.
2. Demontabele spelelementen en schaaktafels.
3. Een aangepast beheerdershuisje bij de fietsenstalling waar losse spelelementen bewaard kunnen worden.
4. Extra zitelementen - wellicht in combinatie met spel.
5. Demontabele picknicktafels.

In een hete binnenstad is het Gele Ridders Plein nu al een koelteplek. Door het bassin van de AKU-fontein en door de bomen die er staan. In het groenplan voor de binnenstad is extra groen voorzien: meer bomen en gevelklimmers. Meer groen leidt tot meer koelte. Waar ruimte is zal in de aanpak van het plein méér groen toegevoegd worden.

Meer water draagt ook bij aan verkoeling. Nog is er geen budget beschikbaar om de Jansbeek naar het maaiveld te halen maar wellicht in de toekomst wel. We houden in ieder geval al rekening met het tracé van de beek bij de aanleg van de voorzieningen, niet in de laatste plaats omdat dat ook de opdracht is van de gemeenteraad.

Stimuleren ontmoeten

De ambitie voor het Gele Ridders Plein is te transformeren in “a place to meet (elkaar ontmoeten), a place to be (je thuis voelen), a place to become (jezelf ontplooien)”. Op dit moment heeft het plein al tal van elementen die ontmoeten stimuleren. **MAMS Coffee & more** trekt vanaf 's ochtends vroeg liefhebbers, de terrassen van andere horecagelegenheden zitten bij lekker weer in de middag en avond vol. Het plein wordt al gevonden door organisatoren van activiteiten als stadswandelingen, speurtochten en introductiedagen voor studenten. De Gele Ridders waren er bij hun 225-jarig bestaan in 2018. Kunnen zij zich vaker op het plein manifesteren?

Foto: Mediacentrum Defensie

Foto: Erik van t Hullenaar/De Gelderlander

Bij heet weer is het bassin met de fonteinen al sinds jaar en dag een plek waar ouders met kleine kinderen verkoeling zoeken. Daarvoor is straks alle ruimte. De binnenstad is een hitte-eiland en het gemeentebestuur is om waar mogelijk verkoeling te bieden.

Activiteiten zijn er altijd al geweest. Uit het cultuurhistorisch en bouwhistorisch onderzoek van het Monumenten Adviesbureau blijkt dat het gebied van het monument in de eerste tientallen jaren een trekpleister was voor de Arnhemmers.

Nu is extra inzet noodzakelijk om ontmoeting te stimuleren. Fysieke voorzieningen alleen zijn onvoldoende. Wij zijn blij met het aanbod van het AKU-ensemble, het comité dat zich heeft ingezet voor het behoud van het AKU-monument, om als doorgeefluik voor kleinschalige culturele activiteiten onder de pergola te willen dienen. Het Platform Binnenstad Arnhem heeft nauw contact met alle partijen in de binnenstad, zowel ondernemers als culturele instellingen. PBA kan een grote rol nemen in het stimuleren van activiteiten.

Ook bewonersorganisatie Arnhem6811 kan een rol vervullen als stimulator van (culturele) activiteiten op het Gele Ridders Plein. Dat geldt ook voor de cultuurmakelaar van Rozet in de binnenstad.

Rondom het plein zitten diverse (horeca)ondernemers zoals Mams, Loetje en La Fam die tijdens gesprekken hebben aangegeven zeker een rol te willen spelen bij het organiseren van activiteiten op plein. En laten we de bewoners van het plein zelf niet vergeten. Het plein kan tevens bijdragen aan een "ouderwets" buurtgevoel door met elkaar activiteiten te organiseren.

Het team Buitenspel Binnenstad bestaat uit allerlei betrokken Arnhemmers die met liefde voor de stad hun expertise en kennis inzetten om spelen en ontmoeten tot een hoger niveau te tillen. Ook zij kunnen als ambassadeur voor het plein optreden.

Vroeger maakten enkele vitrines onderdeel uit van het monument. Die keren terug. Kunnen en willen Arnhemse culturele organisaties een rol vervullen in de programmering? Bijvoorbeeld door hier mini-expo's in te richten. Te denken valt aan cultuurmakelaar en erfgoedcentrum van Rozet, historische vereniging Prodesse Conamur, het Arnhems Oorlogsmuseum, Ontwerpplatform OPA, architectuurcentrum CASA, De dag van de Architectuur, INNOVATE, FDFA et cetera. Wellicht kan de cultuurmakelaar van Rozet een bescheiden rol als curator van de vitrines nemen. Door middel van QR-codes op en nabij het monument zou het verhaal van het plein en het monument, dat een relatie heeft met de tweede wereldoorlog, verteld kunnen worden (onderdeel maken van de Liberation Route?). Ook Gilde Stadswandeling Arnhem en Arnhem Life, organisatoren van Arnhemse stadswandelingen, zouden het plein in hun routes op kunnen nemen.

Daarnaast zijn er nog tal van activiteiten te bedenken die op het Gele Ridders Plein hun plek kunnen krijgen. Tijdens de bewonersavond op 14 februari jl. over het totale plan voor het Gele Ridders Plein hebben bewoners en belangstellenden hun creativiteit getoond en werden de volgende ideeën meegegeven: jeu de boulesbaan, kinderopvang voor winkelende ouders, deelname aan Open Monumentendag, Japanse tradities en rituelen, geschiedenis van het plein zichtbaar door audiotour, Tai Chi, kerstboom, een bewonersfeest of barbecue, diverse markten (kunst, antiek, boeken) zoals Montmartre Parijs, startplek voor stadswandelingen, kunstschaatsbaan, inhoud vitrines passend bij het merk Arnhem.

Hoe kunnen we het ontmoetingsplan implementeren?

1. Afspraken maken met het AKU-ensemble, PBA, Arnhem6811, Rozet, Sportbedrijf, (horeca) ondernemers, Arnhems Hart, en mogelijk andere partijen.
2. Afspraken maken over de vitrines met Rozet en andere culturele partijen.
3. Afspraken maken met Gilde Stadswandeling Arnhem en Arnhem Life om het plein op te nemen in hun routes.
4. Afspraken maken met Scalabor over de inzet van de medewerkers van de fietsenstallingen bij het beheer van de spelelementen.
5. Het Team Leefomgeving van de binnenstad vragen om het plein onder de aandacht te brengen bij bewoners en organisaties van de binnenstad als nieuwe locatie om te ontmoeten. Team Buitenspel Binnenstad vragen als ambassadeur op te treden voor het plein.

Kansen in de plint

De plinten aan weerszijden van het plein zijn aan het veranderen. Bedrijven verdwijnen, winkelruimtes veranderen van functie. Hier zijn kansen om de ontmoetingsfunctie van het plein te versterken PBA deed in zijn plan Grip op beweging ook suggesties:

'Maak het Gele Ridders Plein aantrekkelijk voor de vestiging van innovatieve startups, creëer hier een nieuwe broedplaats... met werkplekken voor innovatieve starters. Op het Gele Ridders Plein zitten al enkele bedrijven die in deze sfeer passen, denk aan creatief productiehuis La Fam.'

Het PBA-plan verwacht dat met zo'n omgeving het Gele Ridders Plein een rol kan krijgen die enigszins te vergelijken is met het Coehoornpark. Dat was en is een ontmoetingsplek voor de creatieve sector. Andere invullingen kunnen ook de ontmoeting versterken: een buitenschoolse opvang, een sportschool of een wooncomplex voor ouderen. De plinten verdienen de aandacht van de transformatiemanager die actief is voor de gemeente in de Arnhemse binnenstad.

Beeld: Grip op beweging

Communicatie

Na afronding van het project heeft Arnhem een prachtig plein met aan de westzijde het bijzondere AKU-ensemble dat uitnodigt tot ontmoeting en aan de andere zijde een groen, luw gebied dat prikkelt om te spelen, bewegen, werken, peinen, praten, sporten, luieren en lezen. Plein van ontmoetingen door het jaar heen.

Als geheel een monument van de wederopbouw, dat behoort tot de meest bijzondere in Nederland. Een plein waarbij het woord 'inspiratie' past: inspiratie door de geschiedenis van meer dan twee eeuwen — Gele Rijders, wederopbouw, AKU-ensemble — en inspiratie door ontmoeting. Het is fijn om hier te zijn. Het past in de missie van PBA om de binnenstad verder te ontwikkelen tot een place to be en sluit naadloos aan bij de kernwaarden van Arnhem: groen, creatief, vrij.

Hoe vertellen we het verhaal aan mensen die hier waarschijnlijk met veel genoegen zullen vertoeven? Allereerst natuurlijk door de inrichting en activiteiten op het plein. Gerichte communicatie helpt ook.

Foto: www.akufontein.nl

De volgende doelgroepen zijn te onderscheiden: bewoners van de binnenstad, bezoekers van de binnenstad, mensen die in een kantoor in de binnenstad werken en evenementbezoekers.

De belangrijkste groep gebruikers zijn de **bewoners** van plein en binnenstad. Het Gele Rijders Plein is niet alleen de plek om even een, vaak bescheiden, woning te ontvluchten voor lunch of koffie, maar fungeert ook als een buitenwerkplek. Bewonersorganisatie Arnhem6811, PBA en het Team Leefomgeving zijn de kanalen waarlangs de bewoners het beste bereikbaar zijn. Dat begint al tijdens de gesprekken over het plan en de uitvoering daarna. Met foto's en video's van de werkzaamheden op de sociale media bijvoorbeeld en door scholen in de buurt te betrekken (spelen!).

Bezoekers van de binnenstad zijn er in soorten en maten: mensen uit Arnhem zelf en de regio en bezoekers van verder weg die Arnhem voor een dag of weekend bezoeken. Het Gele Rijders Plein biedt aantrekkelijke mogelijkheden voor:

- Gezinnen die hun kinderen even willen laten spelen.
- Mensen die met een paar *burpees* en *push ups* het bloed weer willen laten stromen.
- Bezoekers die willen picknicken of rustig willen genieten van een *coffee to go*.
- Plezierzoekers: geïnteresseerd in bijzondere activiteiten en feesten.
- Zij willen vermaakt worden. Denk aan de bezoekers van Koningsdag.
- Inzichtzoekers: dol op rustige en inspirerende activiteiten om leren en te ervaren. Het liefst alleen of in klein gezelschap. Denk aan architectuurliefhebbers die geïnteresseerd zijn in het verhaal van het plein — inclusief AKU-ensemble — als monument van de wederopbouw.

De laatste twee typeringen komen uit de koker van PBA, Stichting Citymarketing Arnhem en Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN). De groepen worden benaderd via de communicatiekanalen van genoemde organisaties. Ook ondernemers kunnen hun klanten tippen.

Mensen die in de binnenstad **werken** in de dienstverlening hebben, anders dan de meeste medewerkers van horeca en retail, tijd en mogelijkheid om buiten de deur te lunchen of te werken. Het loont om hen op de mogelijkheden van het Gele Rijders Plein te wijzen. De snelste weg is via de kanalen van OKA, de grootste ondernemersvereniging van de stad en vertegenwoordigd in PBA.

Het plein trekt natuurlijk ook **evenementbezoekers**. Op dit moment worden er al evenementen gehouden met een regionaal karakter. Koningsnacht en -dag bijvoorbeeld. In het verleden werden er meer evenementen gehouden. Een aantal is verplaatst naar andere locaties, bijvoorbeeld Arnhem Proeft, Arnhem Winterfestijn en de Trots Markt. Het is nodig om evenementenorganisatoren te enthousiasmeren om hun evenement (of een deel daarvan) op het Gele Rijders Plein te organiseren. De gemeente heeft een netwerklijst van organisatoren die via mail en persoonlijk geïnformeerd kunnen worden. Het Gele Rijders Plein wordt tijdens het evenementensprekkuur onder de aandacht van de producenten gebracht worden en ook PBA zal het actief aanbevelen.

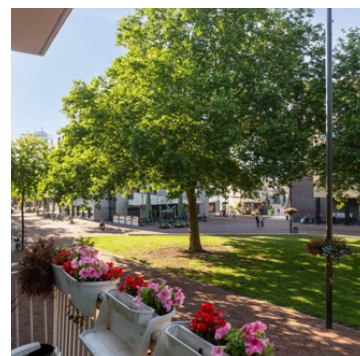

Foto: Willemsen Makelaars

Acties

We sluiten af met een paragraaf die te lezen is als een samenvatting van het document in de vorm van een actielijst. Hier staan de acties overzichtelijk op een rij die al eerder in het document genoemd zijn.

Nieuwe voorzieningen (zie ook p.5):

- Aanleggen van elektriciteit en water voor evenementen op het plein.
- Demontabele spelelementen en schaaktafels.
- Een aangepast beheerdershuisje bij de fietsenstalling waar losse spelelementen bewaard kunnen worden.
- Extra zitelementen - wellicht in combinatie met spel.
- Demontabele picknicktafels.
- Meer groen.
- Rekening houden met tracé Jansbeek.

Stimuleren ontmoeten (zie ook p.5):

- Afspraken met partijen die als activiteitenloket willen functioneren.
- Afspraken maken over de vitrines met Rozet en andere culturele partijen.
- Afspraken met Scalabor over beheer spelelementen.
- Team Leefomgeving als bewaker op afstand van de formule voor kleinschalige activiteiten
- Transformatiemanager binnenstad stimuleert functies in de plint die ontmoetingen faciliteren.

Communicatie (zie ook p.7):

- Afspraken bewonersorganisatie 6811, PBA en Team Leefomgeving: communicatie bewoners.
- Afspraken PBA, Citymarketing en TVAN: communicatie bezoekers.
- Afspraken OKA: communicatie dienstverleners in de binnenstad.
- Afspraken evenementenmanager gemeente: communicatie evenementenorganisatoren.

Beeld: Gelders Archief